

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۱۹/۱۲/۲۳

عبدالقیوم میرزاده

ملت منافع ملی دولت – ملت در افغانستان

به ادامه گذشته (قسمت سی و یکم)

نتیجه گیری

آنچه در بالا تحت عناوین جوانان، زنان، اعتیاد- تولید و ترافیک مواد مخدر، فقر فرهنگی و خرافات، معضل بیکاری و اشتغال و تعلیم و تربیه که بحیث اصلی ترین و مهمترین شاخص ها در جامعه امروز افغانی تشخیص داده شده است مورد کاوش، تحلیل و ارزیابی تا حد توان خودم قرار دادم و پارادوکس ها و چالشهای فراروی و درون این شاخص ها را برشمردم و سایر چالشهاییکه از آغاز سخن با شما دوستداران افغانستان عزیز طی این نوشتار در میان گذاشتم سد ها و موانعی اصلی اند که فراروی وحدت ملت افغان و ایجاد دولت – ملت در کشور ما قرار داشته و به نحوی از انحا ما را از رفتن به سر منزل مقصود باز میدارد. با ذکر آنچه تا اینجا آمدم لازم به یادآوری است که بدون حمایت همه مردم از دولت و بلند بردن درجه اقتدار دولت بوسیله پشتیبانی مردم و تأمین حاکمیت قانون و سیطره دولتی در سراسر کشور و تا آخرین کناره های سرحدات توفیق حکومت قانون امریست نا ممکن، این را همه مردم باید درک کنند که همه آزادی هایشان را در اذای حمایت از دولت بدست می آورند در شرایط حاکمیت ملوک الطوائف، قوماندان سالاری، موجودیت اغتشاش، جنگ و سرکشی نه عرصه برای تحقق آرمانهای دیموکراتیک باقی میماند و نه قدرتی وجود خواهد داشت که از مصئونیت و آزادی های مردم حمایت و پاسداری کند.

حکومتی را که حمایت نمیکنیم نباید از او توقع اجرای خواسته ها، آرمانها و آزادی های مان را داشته باشیم. این بزرگترین بی انصافی و دور از منطق اجتماعی است به سازمانی با این نابسامانی فضای متأثر از جنگ، بی اعتمادی،

د پانو شمیره: له 1 تر 10

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی دلیکنیزی بڼی پازوالی د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکی په خیر و لولی

تجاوز خارجی، حکومت های موازی، زور گویی قدرتمندان برای حفظ منافع شخصی و تنظیمی شان، فساد ریشه دار و ده ها و صد ها چالش اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و امنیتی به عوض کمک برای برون رفت از این چالشها او را بیشتر به سمت گودال نیستی و زوال تحت فشار قرار دهیم و در مسند قضاوت هنوز هم خود را حق به جانب و بری الزمه معرفی داریم. چرا ما بیدار نمیشویم؟ چرا ما همه مسایل ملی و بین المللی را در قبال کشور مان با چشم بصیرت نمینگریم؟ چرا ما راه های برون رفت را با نفی و محوه یکدیگر شروع و ختم میکنیم؟ چرا ما توان پذیرش یکدیگر را در فضای اعتماد متقابل نداریم؟ چرا ما این توان را نداریم که برای برنامه ها و راهکار های ملی گفتمان های سراسری را در سطح کشور سازمان داده و حمایت مردم را در عمل جلب کنیم؟ چرا ما همیشه نا کاره گی و نا توانی های خود را در تمام عرصه های زنده گی سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و امنیتی از رئیس جمهور و یکی دو نفر دیگر باز خواست میکنیم؟ چرا ما در عوض جلب حمایت مردم خویش برای هر کاری به دامن خارجی ها پناه میبریم؟ چرا به عوض ارائه پیشنهاد سالم، طرح لایحه، مقرر، طرز العمل مؤثر و مفید برای بهبود زنده گی مردم و طرز کار اداره دولت در پی تخریب همه سیستم هستیم؟ چرا در عوض اتحاد همه مردم برای نیل به یک افغانستان مرفه که ما هم در رفاه اش حیات بسر بریم در تلاش برای انقطابات و تفرقه های بیشتر و بیشتر اجتماعی، سیاسی و اتنیک هستیم؟ برای تحقق آرمان اتحاد ملی مردم ما بحیث یک ملت یک پارچه و واحد تحت نام مقدس افغان در یک محدوده ای واحد جغرافیایی بنام افغانستان عزیز، افغانستان یک پارچه، افغانستان بدون رنگ و بوی قوم و خیل بر علاوه آنچه از آغاز تا اینجا بیان کردم، همچنان برای بهبود امور اداره کشور چند نکته دیگر را به حسن اختتام مطرح میکنم:

- لازم است تا در گام نخست خط قرمز خیانت بوطن و انواع آن برای مردم از طریق وسایل اطلاع رسانی همگانی، ادارات دولتی، مکاتب، پوهنتون ها، منبر مساجد، تکایا، نشست ها و کنفرانس ها و لوایح جاده ها، معین و مرتکبین به شدید ترین مجازات بر حکم قانون محکوم و اجرای این احکام رسانه ای و به اطلاع همگان رسانیده شود.

- از موجودیت نیرو های خارجی در افغانستان تعریف مشخص و قابل قبول برای مردم افغانستان و همسایگان افغانستان ارائه گردد، موجودیت شان در کشور نباید منافع ملی ما را زیانمند سازد. این نیرو ها که برحکم منافع ملی کشور های متبوع شان برای تحقق استراتژی های شان از کشور ما استفاده میکنند باید کفاره و خساره زیانبار آنرا که همه مخالفین با شعار موجودیت قوای خارجی در افغانستان در تخریب زیر ساخت های ما و تلفات ملکی مشغول اند، در کشور بپردازند.

- نظام اداری و سیستم حاکمیت هر دولتی بیانگر تفکر و اراده مسئولین در تحقق عملی اهداف مطروحه در عرصه های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی میباشد، تنها آن نظامی این اهداف را عملی کرده میتواند که برویت منطق علمی علم اداره ایجاد و کار آمد باشد. بنا باید چنین سیستم اداره در کشور ما در کلیه سطوح اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، دفاعی، امنیتی و فرهنگی به شکل کاملاً منطقی ایجاد گردد تا جوابگوی نیاز های جامعه ما باشد و هیچنوع کاپی کاری و الگو سازی های غیر عملی و نا کار آمد در سیستم اداره گنجانیده نشود. ادارات آنچنانی بانیست از این سیستم خارج و حذف گردد. در مسایل کلان ملی و مدیریت ملی کشور سیستم هماهنگی ملی در سراسر نظام اداری که به یقین مهمترین رکن اداره سیاسی کشور میباشد ایجاد گردد و مراجع اکادمیک و پوهنتون ها در این عرصه دایماً فعال باشد تا هر از گاهی جامعه و اداره زیر دوربین پژوهش و ارزیابی قرار داشته و برخورد جامع و منطقی با آن روا دارد.

- ارتقای شایسته سالاری در عزل و نصب مدیران ادارات و تمام سطوح اداره اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، عدلی و قضایی و امنیتی کشور یکی دیگر از راه های نیل به تقسیم عادلانه قدرت میان مردم میباشد و مشروعیت لازم به حکومت را ضمانت میکند، این مسئله سروصدا های ایجاد شده در این زمینه را که دشمنان ملت از آن سود میجویند مانع گردیده و فضای شفاف اداره سالم را محک میزند. تمام ادارات کشور خاصاً ارگانه های رهبری کننده با گزینش شخصیت های ملی، وطن دوست، متخصص و مسلکی، توانمند و با تجربه، با اعتماد به نفس و ثابت قدم روی حرف و عمل، قاطع و پیگیر و دارای قابلیت سازگاری با هر نوع شرایط مطابق به موازین شایسته سالاری مورد بازنگری قرار گیرد. دیگر به سیستم نصب کادر ها بر اساس وفاداری شان به امریکا و کشور های اروپایی منسوخ قرار داده شود به این حلقه یا سایکل بد نامی که وزیر بد نام وکیل مقرر میگردد، وکیل بدنام والی مقرر میگردد، والی بدنام قوماندان مقرر میگردد و این حلقه طاغوتی که از جلسه بن بنیاد گذاشته شده است و تا کنون دارد همه هستی کشور را به باد منافع شخصی خود و منافع بیگانگان در بست داده است نقطه پایان گذاشته شود.

- سیستم توزیع مواد مورد ضرورت اولیه خانواده ها از طریق کوپون با سوبسیدی های دولتی برای مامورین و کارمندان اداره دولت و سکتور خصوصی احیا گردد. بلند بردن سطح بازپرس در ادارات دولتی و ترویج اصل مکافات و مجازات میتواند باعث بلند رفتن کیفیت کار و بازده مطلوب گردد.

- ستندرد های سیستم آموزش و پرورش و تحصیلات عالی بلند برده شود، این سیستم در تمام سطوح برای عموم قابل دسترس گردانیده شود و مؤسسات تحصیلات مسلکی و حرفه‌ای یا کاربردی با درجات و سطوح مختلف مطابق نیاز های جامعه گسترش داده شود، در سر تا سر سیستم تعلیم و تربیه و تحصیلات عالی و مسلکی سیستم دوره های کار دانی یا فرا گیری کار عملی در ارتباط مستقیم با ادارات دولتی، سکتور های خصوصی، زمینداران و باغداران و مالداران و مجموع کار فرمایان سراسر کشور ایجاد گردد، این ارتباط ارگانیک از یکطرف دوره کار دانی را برای دانش آموزان مهیا میگرداند و از طرف دیگر دوره شناخت کمی مییابد برای کار یابان و کار فرمایان بعد از ختم تحصیل و مراحل کار یابی، ایجاد سیستم تحقیقاتی و پژوهشی در بخش تحصیلات عالی و تخصصی سکتور های معادن، صنعت، نفت و گاز و انرژی، زراعت، آبیاری، تعلیم و تربیه، حمل و نقل، اطلاعات و تکنالوژی، ساختمان و سرکسازی، صحت عامه، فرهنگ و سیاست سرمایه گذاری های کلان جلب گردد. هم اکنون بیشترین سرمایه های کشور ما غرض این پژوهش ها به جیب مؤسسات تحقیقاتی و پژوهشی خارجی میروند و زیان بیشتر آن هم اینست که هر کدام این پژوهش های که در خارج از افغانستان صورت میگیرد به احتمال بسیار زیاد منافع و سیاست های آنکشور ها را نیز با خود به کشور ما منتقل کرده و باز تاب میدهد و مؤسسات اجرایی و آگاهانه و یا نا خود آگاه مجریان منافع خارجی ها در سکتور های مختلف که در بالا به آن اشاره کردیم قرار میگیرند.

- مسئله آب، آبیاری و زراعت در کشور ما مهمترین معضل پیشروی مردم و حکومت مییابد، همانطوریکه در متن به آن اشاره هائی داشتیم، بهبود وضع این عرصه اهم بسیاری از چالش های اجتماعی، سیاسی و نظامی کشور را منتفی میگرداند. بناً توجه دلسوزانه دولت برای بهبود، رشد و انکشاف زراعت و آبیاری، جلب سرمایه گذاری های کلان در عرصه زراعت، آبیاری و منابع آب و حمایت قانونی کشاورزان و کارکنان و دست اندر کاران عرصه زراعت و آبیاری میتواند در کوتاه مدت بسیاری از مشکلات فراروی حکومت و مردم را حل گرداند.

- بمنظور تأمین عدالت، بازپرس و مجازات خائنین و متخلفین، قوه قضائیه کشور و ارگانهای نظارت بر قانون از وجود مفسدین، رشوه خواران، افراد غیر مسلکی پاک گردد، قوه قضائیه و سارنوالی ها غیر تنظیمی و غیر سیاسی گردند. قضا و سارنوالی ها به مراجع با اعتبار غیر سیاسی و بیطرف متشکل از افراد تحصیل یافته متخصص تکمیل گردد. قانون یکسان بالای همه اتباع کشور بدون در نظر داشت مصلحت ها، ملحوظات و مناسبات تطبیق گردد.

- عمال خارجی و داخلی که آگاهانه در فتنه انگیزی میان مردم و افتراق و انقطاب در جامعه ما به هر نام و عنوان که مشغول اند، چه از طریق تریبیون های سازمان های سیاسی و اجتماعی و چه از طریق منبر مسجد میان مردم تولید اختلاف میکنند و یا به نحوی از انحاسی بر فتنه انگیزی میان مردم دارند مطابق به احکام قانون اساسی و قوانین مربوط به شدید ترین مجازات محکوم و اجرای حکم شان بدون استثناً بصورت شفاف به آگاهی مردم رسانیده شود.

- برای دست اندر کاران، تولید کننده گان و قاچاقبران مواد مخدر و مافیای داخلی و خارجی آن با استفاده از تجارب کشور هاییکه مؤفقانه این کار را انجام داده اند قوانین سختگیرانه تری اتخاذ و این جرم بمثابه خیانت بوطن مورد بازپرس قرار گیرد.

- قاچاقبران و مافیای استخراج و صدور غیر قانونی معادن و سنگهای قیمتی، قطع و صدور بدون مجوز جنگلات، فعالیت انتقالی و ترانسپورتی بدون مجوز مخصوصاً در ساحات سرحد با پاکستان، صدور و ورود بدون مجوز اموال تجاری بمثابه خیانت به منافع ملی شامل کود های شدید ترین جرایم جنایی و اقتصادی گردیده و متخلفین به جزا های شدید مجازات گردند. شفافیت در امر مجازات متخلفین و رسانه ایی ساختن تطبیق مجازات این تخلف ها در جلوگیری از تکرار این تخلفات و توسعه و ازدیاد شبکه های این تخلفات جلوگیری میکند.

- مفسدین ادارات و سکتور های خصوصی و غاصبین دارایی های عامه در جلسات علنی محاکم تحت پیگرد قانونی و بازپرس قرار گیرند و از مردم در باره جنایات و جرایم شان معلومات و نظر خواهی گردد. برای پیشبرد این مامول تیم های غیر وابسته حقیقت یاب به همکاری مردم در سراسر کشور فعال گردند.

- به همکاری سازمان ملل متحد، سازمانهای خیریه بین المللی، ایالات متحده امریکا، اتحادیه اروپا و کشور های دوست در گام نخست تدابیر جدی عملی برای بازگشت مهاجرین از پاکستان و ایران اتخاذ گردد. موجودیت مهاجرین افغان در پاکستان و ایران آسیب پذیر ترین آویزه ایست که پاکستان و ایران همچنان هر از گاهی از آنها بر علیه افغانستان بحیث ابزار در تخریبکاری و تروریسم استفاده میکنند، بقول پژوهشگران جامعه شناسان پاکستانی هم اکنون حدود بیست و هشتاد درصد مدرسین مدارس طالب سازی و داعش سازی در پاکستان از میان همین مهاجرین افغان تکمیل میگردد. برای اسکان این مهاجرین شهرک های رهائشی در سراسر کشور با در نظر داشت ظرفیت نفوس و اشتغال مخصوصاً در ساحاتی که امکان زراعت، مالداری و صنعت میسر باشد، اعمار گردد.

- احیای مجدد فابریکات تولیدی غیر فعال که در اثر توطئه ها و دسایس پاکستان و عمال داخلی اش از فعالیت بازمانده و دارند آهسته آهسته به خرابه ها و آوار آهن پاره مبدل گردیده اند و جلب سرمایه گذاری های دولتی، مختلط، سکتور خصوصی و سرمایه گذاری های خارجی برای چرخاندن چرخ تولیدی این فابریکات از الویت های اقتصادی حکومت قرار گیرد. اعمار فابریکات بزرگ تولیدی برای صنایع مصرفی میتواند برای میلیون ها انسان ما محلات جدید کار را ضمانت کرده و اطمینانی باشد برای مهاجرین عودت کننده، برای اینکار سکتور خصوصی با روحیه تمام عیار منافع ملی در بدل ضمانت های معتبر بانکی بهترین گزینه میباشد. البته حمایت قانونمند دولت از سکتور خصوصی در برابر مؤلدين خارجی و اموال وارداتی از اهمیت فراوان برخوردار میباشد.

- تقویت نیروهای پولیس، ارتش و اداره امنیت ملی و تجهیز این نیرو ها با تسلیحات و تجهیزات که توانایی دفاعی لازم در برابر هر نوع تجاوز و اخلاص امنیت راداشته باشد، برای ارتقای مؤثریت این نیرو ها در امر دفاع از نوامیس کشور و منافع ملی بسیار حتمی و ضروری پنداشته میشود تا روی تشکیلات و پرسونل این نیرو ها بازنگری جدی صورت گرفته و این نیرو ها از چنگ تنظیم ها، احزاب سیاسی و جنگ سالاران رها گردند. نباید منسوبین این نیرو ها عضویت سازمانهای سیاسی را داشته باشند.

- فعالیت تمام موسسات خارجی و NGO ها تحت اداره و کنترل دولت افغانستان و اداره ملی نورم و استندرد قرار گیرد، قبل از پروسیجر مزایده این موسسات ضمانت های معتبر بانکی ارائه بدهند که از جانب بانک های کشور قابل قبول باشد. فعالیت این موسسات غیر دولتی که بعضاً موسسات ضد دولتی هم هستند باید تحت کنترل دقیق ارگانهای مالی، عدلی، قضایی و تأمین نظم عامه کشور قرار داشته باشند. فعالیت این موسسات دقیقاً بر اساس منافع ملی کشور و عدم نقض حاکمیت ملی کشور عیار گردد و ادارات ذیربط موسسات متخلف را بدون در نظر داشت مصلحت ها و ملاحظات به جرایم نقدی تا سرحد قطع فعالیت در افغانستان و معرفی به محاکم کشور مورد بازپرس و مجازات قرار دهند.

- سیاست خارجی کشور بر پایه استقلال، حاکمیت ملی، تمامیت ارضی، بیطرفی، رعایت منشور ملل متحد، عدم انسلاک در پیمانهای نظامی شرق و غرب در پرتو منافع ملی کشور و همکاری های بین المللی طرح ریزی و همانندی که در بالا ذکر بعمل آوردم موجودیت قوت های ناتو و عساکر خارجی و دلایل اصلی موجودیت آنها در کشور ما با شفافیت تمام به مردم کشور، همسایگان افغانستان و جهانیان تعریف و توضیح گردد تا سو تفاهات موجود در زمینه هم برای مردم کشور و هم برای همسایگان و جهانیان مرفوع گردد. بایست سیاست خارجی کشور بصورت شفاف بازتاب واقعی منافع ملی کشور ما در منطقه و جهان باشد. آنچه در سیاست خارجی ما از اهمیت بسیار فراوان برخوردار است همانا تأمین صلح در افغانستان و منطقه میباشد، هیچگاهی صلح جهانی و منطقوی در موجودیت یک افغانستان پر آشوب متصور نیست، هیچ کشوری در منطقه از این آشوب بی امان بوده نمیتواند، سیاسیون و سردمداران پاکستان، ایران و کشورهای آسیای میانه نیز بوضاحت این را میدانند ولی برای اتخاذ و اجرای چنین سیاستی به عنایر وفادار به امر مقدس وطن و منافع ملی در ادارات سیاستگذار و اجراییوی نیاز است. برای رسانیدن صدای افغانستان به جهانیان به دستگاه دیپلوماسی دایماً فعال، وطن دوست، با وقف، متخصص و معتقد به منافع ملی ضرورت است این دستگاه دیپلوماسی برای تحقق منافع ملی کشور شان در سراسر جهان لابی هایی را در دستگاه سیاسی و اداری دول متحابه بصورت دایماً فعال داشته باشند تا در مواقع موضعگیری های بین المللی دول متحابه منافع ملی افغانستان و نقش اش در مسایل بین المللی از نظر نیافتد. افغانستان بایست از طریق همین دستگاه دیپلوماسی بصورت زنده هر روز در مدیای جهان نفس بکشد، به جهانیان باید بصورت راسخ و بدون تزلزل این مطلب رسانیده شود که الویت روابط بین المللی ما بر پایه منافع ملی و اراده مردم افغانستان استوار است. ما با همه کشور های جهان با در نظر داشت منافع جانبین تأمین روابط میکنیم. در رابطه به اختلاف افغانستان با پاکستان روی مسله خط دیورند و با ایران روی مسله آب رودخانه ها با در نظر داشت منافع ملی کشور ما تصامیم جسورانه ملی گرفته شود و این زخم ناسور که دارد آهسته آهسته همه کشور را فرا میگیرد از بنیاد ریشه کن گردد. (در بخش های اختصاصی به تفصیل

در زمینه توضیح گردیده است). دستگاه دیپلوماسی کشور ما رفتار های گوناگونه بازیگران بین المللی، خواسته ها، نظریات و اندیشه های ایجاد شده در اندیشکده های سیاست گذاران بین المللی را که به نحوی از انحا بر کشور ما نیز تأثیر می اندازد بصورت دقیق تحت نظر داشته و حکومت را از چند و چون مسایل و حاشیه های آن آگاه و با خبر سازند. دستگاه دیپلوماسی ما جهان را طوری که است ببینند و به حکومت گزارش دهند نه طوریکه آنها میخواهند و یا افرادی در حکومت آنرا میخواهد. دستگاه دیپلوماسی افغانستان چانه زنی های دیپلماتیک را یاد بگیرند تا اهداف منافع کشور شان را در مرکز ثقل سیاست های خارجی کشور هایی قرار دهند که منافع دراز مدت و کوتاه مدت شان را در کشور ما مبینند.

مآخذ ها و بر گرفته ها:

کتاب " تاریخ رنسانس " نوشته سیدنی دارک ترجمه احمد فرامرزی منتشره انتشارات دستان.

کتاب "جامعه و سیاست" نوشته مایک راش ترجمه منوچهر صبوری کاشانی چاپ انتشارات سمت تهران.

قانون اساسی جدید افغانستان مصوب لویه جرگه ۱۳۸۲

کتاب "چهارچوب نظری برای بررسی سیاست تطبیقی" نوشته بینگهام پاول، آلموند آبرهام گابریل و رابرا جی ترجمه علی رضا طیب منتشره موسسه عالی آموزش و پژوهش برنامه ریزی و مدیریت.

کتاب " انقلابهای اروپایی " ترجمه بهاء الدین گیلانی بازرگانی منتشره انتشارات کویر تهران.

کتاب " طالبان – جنگ و مذهب و نظام نوین در افغانستان" نوشته پیتر مارسدن ترجمه کاظم فیروزمند

کتاب " جامعه شناسی سیاسی" نوشته بشیریه حسین جامعه شناس شهیر ایرانی.

کتاب " جوان از نظر عقل و احساسات" تألیف هیئت نشر معارف اسلامی

کتاب "سیری در کتاب رشد اجتماعی" نوشته دوریس اوداوم منتشره انتشارات توس- تهران
گزارش معصومه طالب در مرکز بین المللی مطالعات صلح (IPSC) در باره "نقش زنان در جامعه افغانی".

کتاب " تاریخ افغانستان در عصر تیموریان هند" نوشته عبدالحی حبیبی منتشره انجمن تاریخ.

کتاب " تاریخ مختصر افغانستان" در دو جلد نوشته عبدالحی حبیبی.

کتاب " افغانستان بعد از اسلام" نوشته عبدالحی حبیبی.

کتاب " سیستان سرزمین ماسه ها و حماسه ها" در دو جلد نوشته اعظم سیستانی چاپ اول منتشره اکادمی علوم افغانستان.

کتاب " جغرافیای تاریخی سیستان" نوشته اعظم سیستانی منتشره اکادمی علوم افغانستان.

کتاب " قیام های مردم افغانستان در قرن های هشتم تا هژدهم" نوشته اعظم سیستانی چاپ پشاور پاکستان.

مقالات متعدد از رویداد های تاریخی افغانستان نوشته پژوهشگر تاریخ اعظم سیستانی منتشره در سایت های افغان جرمن آنلاین ومهر.

کتاب " افغانستان به یک نظر " نوشته میر غلام محمد غبار منتشره مطبعه آریانا کابل

کتاب " سرزمین ومردم افغانستان " نوشته مری لوییس ترجمه مرتضی اسعدی.

کتاب " افغانستان در پنج قرن متأخر " نوشته میر محمد صدیق فرهنگ.

کتاب " سراج التواریخ نوشته فیض محمد کاتب هزاره.

کتاب " افغانستان در مسیر تاریخ " در دو جلد نوشته میر غلام محمد غبار.

کتاب " شیپور تباهی " نوشته پاتریک مکرووی ترجمه پاینده محمد کوشانی چاپ پشاور پاکستان.

کتاب " سقوط افغانستان " نوشته عبدالصمد غوث.

مقاله در کتاب " مقدمه سقوط افغانستان " در کتاب سقوط افغانستان نوشته تیودور ایل ایلویوت ترجمه عبدالصمد غوث.

کتاب " آسیای میانه و افغانستان در کنار آتش " نوشته عبدالحمید مبارز چاپ پشاور پاکستان.

کتاب " حقایق پشت پرده تهاجم اتحاد شوروی در افغانستان " نوشته دیگو کوردیویز و سلیک هریسن ترجمه عبدالجبار ثابت.

کتاب " بحران اجتماعی وآسیب های آن " نوشته انتونی روشمن ترجمه الهام آذر.

کتاب " فلسفه های رابیندرنات تاگور وجدان بشر " نوشته رامین جهان بگلو ترجمه خجسته کیا.

کتاب " زایش و خیزش ملت " نوشته دکتور داور شیخاوندی منتشره انتشارات ققنوس.

مقالات " مباحثه در باره روند ملت سازی در افغانستان " نظریات دستگیر خروتی تحلیلگر مسایل سیاسی – اجتماعی، افغانستان شناس مشهور ویکتور کارگون و جعفر مهدوی کارشناس مسایل سیاسی منتشره سایت بی بی سی.

مقاله " سخنرانی داکتر مهدی کارشناس مسایل سیاسی در کنفرانس بین المللی بحران افغانستان، سناریو های ممکن انکشاف که در برج اپریل سال 2009 که به ابتکار مرکز مطالعات افغانستان معاصر در ماسکو برگزار گردیده بود.

مقالات عزیز آریانفر در باره استراتژی های پاکستان در قبال افغانستان و ریشه های ناکامی ملت سازی در افغانستان از سایت های انترنتی.

کتاب " تحولات سیاسی واجتماعی افغانستان " نوشته فاروق انصاری منتشره مرکز اسناد و تاریخ دیپلوماسی تهران.

مقاله " بررسی استراتژی ایالات متحده امریکا و افغانستان وتأثیر آن بر منطقه " نوشته تمنا و فرامرز منتشره پژوهشکده مطالعات راهبردی وزارت خارجه ایران.

کتاب " آسیا 3 – ویژه افغانستان پس از طالبان " تدوین وترتیب از جانب سید ابراهیم خاتمی خسرو شاهی به نظارت دکتور نوذر شفیع منتشره موسسه ابرار معاصر تهران.

کتاب " طالبان – اسلام، نفت و بازی بزرگ نو در آسیای میانه " نوشته احمد رشید با ترجمه عبدالودود ظفری منتشره انتشارات میوند.

کتاب " جامعه شناسی سیاسی افغانستان – قوم – مذهب – حکومت " نوشته عبدالقیوم سجادی انتشارات تبلیغات اسلامی.

کتاب " سیاست و حکومت در پاکستان " نوشته نادر شریفی منتشره دفتر مطالعات سیاسی وزارت امور خارجه.

کتاب " افغانستان در قرن بیستم " نوشته ظاهر طنین منتشره انتشارات میوند.

کتاب " افغانستان هجوم اتحاد شوروی و سیاستهای غرب " نوشته محمد ظاهر عظیمی منتشره انتشارات محقق مشهد.

کتاب " اردو و سیاست در سه دهه اخیر افغانستان " نوشته محمد نبی عظیمی منتشره انتشارات میوند.

کتاب " افغانان – جای – فرهنگ – نژاد گزارش سلطنت کابل " نوشته مونت استوارت الفنتون ترجمه محمد آصف فکرت منتشره انتشارات شاه محمد.

کتاب " پشتونستان چالش سیاسی افغانستان و پاکستان " نوشته محمد اسحق فیاض منتشره انتشارات معصومین قم.

کتاب " افغانستان جنگ فراموش شده اروپا " نوشته دانیل کورسکی با ترجمه جلال کلانتری منتشره دفتر مطالعات سیاسی وزارت امور خارجه.

کتاب " طالبان - جنگ مذهب و نظام نوین در افغانستان " نوشته پیتر مارسدن با ترجمه نجله خندق متشره انتشارات الکترونیکی.

مقاله " استراتژی ایران در قبال پاکستان " منتشره در نشست تخصصی مرکز پژوهشهای استراتژیک از آرشیف SID.

مقاله " اقدام نظامی امریکا در افغانستان " نوشته بهادر امینیان بر گرفته از شماره ۲۸ فصلنامه دفاعی و امنیتی سال ۱۳۸۰.

مقاله " روند بازسازی افغانستان موانع و چالش ها فرا رو " نوشته نوذر شفیعی بر گرفته از شماره ۱۶ فصلنامه نهضت.

نظریات شورای روابط خارجی امریکا تحت عنوان " استراتژی امریکا در افغانستان " ترجمه اسمعیل عبدالهی بر گرفته از شماره ۱۶ فصلنامه نهضت.

مقاله " امریکا و پارادیم قومی در افغانستان " نوشته حسین دهشیار منتشره شماره های ۲۵۷ و ۲۵۸ ماهنامه سیاسی و اقتصادی اطلاعات.

کتاب " دولت سازی – ملت سازی و نظریه روابط بین المللی " نوشته پیتر مارسدن منتشره انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.

کتاب " اسلام سیاسی در افغانستان پس از طالبان " نوشته خلیل الله سردار نیا منتشره بوستان کتاب.

مقاله " روشنفکری دینی و نقش آن در آینده سیاسی " نوشته آرش نراقی استاد فلسفه در دانشگاه موراویای پنسلوانیا.

کتاب " انسان شناسی – زبان شناختی " نوشته الساندر و دورانتی ترجمه رضا مقدم کیا منتشره انتشارات نی.

مقاله مشترک پژوهشی مجتبی مقصودی و ساحره غله دار اعضاء هیئت علمی دانشکده علوم سیاسی پوهنتون تهران در باره نقش زنان در اجتماع.

کتاب " زنان افغان تحت حکومت طالبان – طالبان و سیاست های جهانی" نوشته نانسی هاتچ دوپری ترجمه محقق منتشره انتشارات ترانه.

کتاب "فیمینیسیم" نوشته جین فرید من ترجمه فیروزه مهاجر چاپ انتشارات آشیان تهران.

کتاب "مشارکت سیاسی" نوشته پل آبرامسون ترجمه نسرین طباطبایی.

مقاله " استراتژی های مقابله با خشونت علیه زنان" نوشته فریبا دژبان منتشره مجله حقوق زنان شماره ۱۵.

مقاله "سازماندهی و بسیج زنان برای برقراری عدالت جنسیتی" نوشته اگر اوال منتشره مجله پژوهش زنان شماره دوم سال ۱۳۸۶.

مقاله " برابری حقوق زن و مرد در عرصه های اجتماعی" نوشته اگر اوال منتشره مجله پژوهش زنان شماره دوم سال ۱۳۸۶.

نظریات شیرین احمد نیا در باره " بررسی ویژه گی های اقتصادی – اجتماعی زنان با فعالیت سیاسی ایشان" در کتاب مجموعه مقالات مشارکت سیاسی زنان در کشور های اسلامی به کوشش و گردآوری نجفقلی حبیبی و محمد حسین پناهی .

مقاله " جامعه پذیری - زنان و مردان چگونه ساخته میشوند" نوشته بروک بریگیته در کتاب مجموعه مقالات در باره فیمینیسیم و دیدگاه ها شهلا اعزازی.

مقاله " نقش عوامل روان شناختی در مشارکت سیاسی زنان" نوشته ام البنین چابکی منتشره در کتاب مجموعه مقالات مشارکت سیاسی زنان در کشور های اسلامی به همکاری و گردآوری نجفقلی حبیبی و محمد حسین پناهی.

مقالات متعدد در باره راهکار های افزایش مشارکت سیاسی زنان، ویژه گی های فردی زنان بر مشارکت سیاسی آنان از کتاب مجموعه مقالات مشارکت سیاسی زنان در کشور های اسلامی به همکاری و گردآوری نجفقلی حبیبی و محمد حسین پناهی.

مقاله " مدیریت توانمندسازی زنان از طریق حکومت های محلی" نوشته اگر اوال منتشره انتشارات پوهنتون لکنهو هند.

مقاله " بازسازی و توانمند سازی زنان برای ایفای نقش شان در اداره سیاسی کشور نیکاراگوا" نوشته برادشاو سارا منتشره پوهنتون میدلسیکس لندن.

کتاب " موج سوم مردم سالاری در پایان سده بیستم" نوشته سامویل هاتینگتون ترجمه احمد شهسا چاپ تهران.

کتاب " جامعه شناسی نظم تشریح و تحلیل نظری نظم اجتماعی" نوشته مسعود چلبی چاپ انتشارات نی تهران.

کتاب " مشارکت اجتماعی" نوشته دکترمونوچهر محسنی و دکترم عذرا جار الهی چاپ انتشارات آرون.

مقاله "افغانستان و معضل جهانی مواد مخدر" نوشته دکترم وحید ظهوری حسینی کارشناس حقوق و عضو مؤسس بنیاد فرهنگی کوثر

کتاب "اقتصاد کلان (کاربردی) نوشته احمد اخوی منتشره موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی تهران.

کتاب " کلیات علم اقتصاد" نوشته یوسف فرجی منتشره موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی تهران.

کتاب "مبانی و اصول علم اقتصاد" نوشته تیموردادگر و یدالله رحمانی منتشره دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
کتاب "اصول علم اقتصاد" در دو جلد نوشته پل ساموییل سن و ویلیام نورد هاوس ترجمه محمد خان مرتضی منتشره انتشارات علمی و فرهنگی.

منابع و مأخذ های انگلیسی:

<http://www.eurasianet.org/departments>. - Agam Shah "new Afghan Leadership Turns to India for Assistance", Eurasia Insight, 14/12/2001. - Annual Report 2004-2005, Ministry of External Affairs, Government of India, retrieved from www.meaindia.nic.in.

Annual Reports 2005-2006, Ministry of External Affairs, Government of India, reretrieved from www.meaindia.nic.in. - <http://www.greenthought-afgh.persianblog.ir/post/>, Washington Post, 25 Feb2005

Tomas Ertman, state formation and state Building in Europe, Ed. Thomas Janoski, and et. al, The Handbook of political sociology, (Cambridge: Cambridge University Press, 2005)

Max Weber, Economy and society, (Berkeley: university of California Press, 1978)
Alessandro, Maron. (2011). "Afghanistan in Transition: The security Context in Post-Bin Ladin", Instituto of Affari Internazionali.

"NATO in Afghanistan: A Test of The Transatlantic", Congressional Research Service, April2010 UN Classified

Report on Progress to World Security and Stability in Afghanistan.

The EFA Assessment. (2010).

Country Report Afghanistan. Their, AJ. (2009).

The Future of Afghanistan, Washington DC: United State Institute of Peace, www.usip.org. Cronin, Richard.

"Afghanistan: challenges and Options for Reconstructing a stable & Moderate State", congressional Research Service, May2010 Edwards, Lucy M
"State-building in Afghanistan", International Review of the Red Cross.

Hehir, Aidan & Robinson Neil. State-Building: Theory and Practice, London: Routledge. Marshal Monty G and Cole, Benjamin.

"Global Report on Conflict, Governance and State Fragility", Foreign Policy Bulletin, Winter.

د پانو شمیره: له 9 تر 10

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په څير و لولئ

The State' legitimacy in Fragile Situations, OECD Publications. Ottawa, Marina &Mair, Stefan.

"States at Risk & Failed States", Carnegie Endowment for International Peace, September 2008.

Benet, L., J. Mitchell and L. Sheiner (1990). Pharmacokinetics: the Dynamics of Drug

Bloom, F.E. (1983). The Endorphins. A Growing Family of Pharmacologically Pertinent.

Peptides, Annual Review of Pharmacology and Toxicology.

Jaffe, J.H. (1985). Drug Addiction and Drug Abuse, in A.G. Gilman, L.S. Goodman.

UNODC, Afghanistan Opium Survey 2015.

online: https://www.unodc.org/documents/crop-monitoring/Afghanistan/Afg_Executive_summary_2015_final.pdf

UNODC, Afghan opium production up 43 per cent: Survey, 23 October 2016.

<https://www.unodc.org/unodc/en/frontpage/2016/October/afghan-opium-production-up-43-percent-survey.html?ref=fs1>

<http://csrskabul.com/pa/?p=2086>

[6] SIGAR, Special Report: Poppy Cultivation in Afghanistan, see it online: <https://www.sigar.mil/pdf/Special%20Projects/SIGAR-15-10-SP.pdf>